

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi L. G.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie I ACa .../15,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 lipca 2017 r.,

1. odrzuca skargę,

**2. oddala wniosek adwokata M. D. o zasądzenie kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu L. G. w
postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

L. G. (skarżący) wniósł 7 kwietnia 2017 r. skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie o sygnaturze I ACa .../15. Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania, przyznanie kwoty 20.000,00 zł tytułem odszkodowania za stwierdzoną przewlekłość oraz o przyznanie na rzecz ustanowionego w sprawie pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej wraz z podatkiem od towarów i usług, które nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że 13 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w [...] umorzył postępowanie w zakresie ustalenia, że własność samochodu ciężarowego Iveco Daily przeszła na L. G. i P. Z., a do skutecznego wypowiedzenia umowy leasingu operacyjnego nr 21749/06 z 26 stycznia 2006 r. nie doszło, jak również umorzył postępowanie w zakresie żądania zobowiązania F. Leasing S.A. do wydania L. G. i P. Z. dokumentów ww. pojazdu, niezbędnych do zarejestrowania go na prowadzoną przez nich firmę. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo. L. G. i P. Z. wnieśli apelację od ww. wyroku, którą Sąd Apelacyjny w [...] oddalił wyrokiem z 14 marca 2016 r. 24 sierpnia skarżący złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem sporządzenia przez niego skargi kasacyjnej. Ustanowiony w sprawie pełnomocnik złożył opinię o braku podstaw do wniesienia skarg kasacyjnej. W związku z tym skarżący złożył 2 listopada 2016 r. ponowny wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, celem złożenia skargi kasacyjnej. Wniosek ten został rozpoznany przez Sąd Apelacyjny w [...] 13 grudnia 2016 r., a zatem już po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

W ocenie skarżącego sprawa o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie jest sprawą na tyle skomplikowaną, by do jej rozpoznania był potrzebny ponad miesiąc czasu. Wniosek skarżącego został bowiem oparty na tych samych podstawach, co wniosek wcześniejszy, a Sąd Apelacyjny oparł swoje rozstrzygnięcie o jego odrzuceniu, na wcześniej złożonej opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej. Skoro więc Sąd Apelacyjny posiadał wiedzę o upływającym terminie do wniesienia skargi kasacyjnej, powinien był rozpoznać wniosek skarżącego bezzwłocznie.

W odpowiedzi na skargę na przewlekłość postępowania wniesioną przez skarżącego Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] stwierdził, iż powyższa skarga została wniesiona po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie I ACa .../15 wyrokiem z 14 marca 2016 r., którym Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów, nie obciążając ich kosztami postępowania. W dacie złożenia skargi na przewlekłość postępowania nie toczyło się już postępowanie w sprawie I ACa .../15.

Prezes Sądu Apelacyjnego nie podzielił także stanowiska skarżącego, że zgłoszenie przez niego powtórnego wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z

urzędu w skutek opieszałości Sądu zostało rozpoznane już po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Skarżący nie zauważył bowiem regulacji z art. 124 § 3 k.p.c., która jednoznacznie stanowi, że w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego z urzędu na wniosek zgłoszony przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej przez stronę, która prawidłowo zażądała doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem, sąd doręcza adwokatowi lub radcy prawnemu orzeczenie z uzasadnieniem z urzędu, a termin do wniesienia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi orzeczenia z uzasadnieniem. Przepis ten nie znalazł zastosowania w przedmiotowej sprawie, gdyż powtórny wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został odrzucony postanowieniem z 13 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259, dalej jako ustawa), strona może wnieść skargę na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Pod używanym przez ten przepis sformułowaniem „rozstrzygnięcie sprawy” rozumie się prawomocne jej zakończenie, nie tylko z uwagi na przedmiot ustawy, ale także biorąc pod uwagę okoliczności podlegające ocenie z punktu widzenia naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., III SPP 24/15, LEX nr 2051082). Okolicznościami tymi są, w myśl art. 2 ust. 2 ustawy, terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty.

Dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość jest badanie podniesionego

przez składającego skargę zarzutu, iż doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu przez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie od chwili jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Z takim stanowiskiem koresponduje treść art. 5 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym skargę wnosi się w toku postępowania w sprawie. Wniesienie skargi powinno zatem nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Postępowanie w sprawie trwa bowiem (jest w toku) dopóty, dopóki nie dojdzie do wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 292). Cel ustawy o skardze na przewlekłość nie może zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie zostało prawomocnie zakończone. Dlatego czynności podejmowane po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie nie mogą być objęte zakresem skargi na przewlekłość postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2015 r., III SPP 234/14, LEX nr 1652401; z 15 grudnia 2015 r., III SPP 28/15, LEX nr 1957324; z 27 października 2015 r., III SPP 24/15, LEX nr 2051082; z 24 września 2014 r., III SPP 205/14, OSNP 2016 nr 7, poz. 96; z 12 sierpnia 2014 r., III SPP 159/14, LEX nr 1495945; z 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12, LEX nr 1274992; z 5 sierpnia 2011 r., III SPP 18/11, LEX nr 1101333; z 16 marca 2009 r., III SPP 3/09, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 225).

Uzyskanie przez orzeczenie rozstrzygające istotę sprawy przymiotu prawomocności oznacza zakończenie sprawy poddanej pod osąd (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22). Sprawa od wyroku zapadłego, w której strona może wnieść skargę kasacyjną, jest już więc prawomocnie zakończona, a Sąd Najwyższy nie rozstrzyga jej jako kolejna (trzecia) instancja, lecz tylko kontroluje jej legalność w określonym zakresie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 122). Przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji RP zapewniający każdemu prawo dostępu do sądu, gwarancji tej nie łączy z postępowaniem kasacyjnym, „prawo do kasacji” nie ma bowiem charakteru prawa wynikającego z

uregulowań Konstytucji RP, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny (por. np. wyrok z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU 2000 nr 5, poz. 143 oraz wyrok z dnia 6 października 2004 r., SK 23/02, OTK-A ZU 2004 nr 9, poz. 89).

Nie budzi wątpliwości, że czynność, w dokonaniu której skarżący zarzuca zwłokę Sądowi Apelacyjnemu (rozpoznanie kolejnego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi kasacyjnej, w sytuacji gdy poprzednio ustanowiony pełnomocnik z urzędu sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej) jest czynnością podejmowaną po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie, a skarga na opóźnienia w rozpoznaniu takiego wniosku jest wnoszona po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy co do jej istoty. Ponieważ skarga na przewlekłość postępowania może być wniesiona jedynie w toku postępowania (a więc do czasu zakończenia postępowania co do istoty sprawy), to późniejsze jej wniesienie jest niedopuszczalne, co prowadzi do odrzucenia tego środka prawnego przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu zażaleniowym obowiązujących w postępowaniu, którego skarga dotyczy (art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. – por. postanowienia Sądu Najwyższego z 27 października 2015 r., III SPP 24/15, LEX nr 2051082; z 4 kwietnia 2017 r., III SPP 12/17, LEX nr 2281241).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Wniosek pełnomocnika o zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu skarżącej w niniejszym postępowaniu został oddalony. Wniesienie skargi niedopuszczalnej z mocy ustawy nie może zostać uznane za udzielenie pomocy prawnej i nie uzasadnia przyznania od Skarbu Państwa wynagrodzenia ustanowionemu przez sąd pełnomocnikowi (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSCN 2008 nr 3, poz. 41; z dnia 18 grudnia 2007 r., III CSK 336/07, niepublikowane; z dnia 11 maja 2011 r., II CSK 699/10, OSCN-ZD 2011 nr C, poz. 72).

